

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

Факультет соціології

Кафедра методології та методів соціологічних досліджень

«19» липня 2022 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Якісні соціологічні дослідження

для студентів

галузь знань 05 Соціальні та поведінкові науки
спеціальність 054 «Соціологія»
освітній рівень бакалавр
освітня програма «Соціологічне забезпечення управлінських процесів»
вид дисципліни обов'язкова

Форма навчання денна
Навчальний рік 2022/2023
Семестр 6
Кількість кредитів ECTS 6
Мова викладання, навчання та оцінювання українська
Форма заключного контролю іспит

Викладач: доц. Оксана ОЛІЙНИК

Пролонговано: на 20__/20__ н.р. _____ (_____) «__» 20__ р.
(підпис, ПІБ, дата)

на 20__/20__ н.р. _____ (_____) «__» 20__ р.
(підпис, ПІБ, дата)

КІЇВ – 2022

Розробник(и):

Оксана ОЛІЙНИК, к.с.н., доцент, доцент кафедри методології та методів соціологічних досліджень

ЗАТВЕРДЖЕНО
Зав. кафедри методології та методів соціологічних досліджень

(підпис) Микола СИДОРОВ

Протокол № 17 від «30» червня 2022 р.

Схвалено науково - методичною комісією факультету соціології

Протокол від «29» липня 2022 року № 8

Голова науково-методичної комісії _____ Тетяна ЧЕРВІНСЬКА

1. **Мета дисципліни** – систематизація та розширення знань студентів про концептуальні та організаційно-методичні засади якісних соціологічних методів у соціологічних і маркетингових дослідженнях, опанування процедур планування дослідницького проекту, збору і аналізу даних.

2. **Попередні вимоги до опанування або вибору навчальної дисципліни:**

1. Засвоєння матеріалу загальнонаукових та базових обов'язкових дисциплін;
2. Знати методологічні та прикладні основи методів збору соціологічної інформації

3. **Анотація навчальної дисципліни:**

Дисципліна є обов'язковою і розкриває теоретико-методологічні основи та пізнавальні можливості якісних методів у соціологічних дослідженнях, навчає адекватно використовувати метод, техніку, процедури, аналізувати результати, а також робити релевантні висновки.

4. **Завдання (навчальні цілі):**

- аналіз принципів роботи з якісними методами, їх різними видами та специфікою;
- ознайомлення студентів з принципами планування, рекрутингу в якісних дослідженнях, а також основним набором документів якісного соціологічного дослідження.
- ознайомлення з методикою підготовки та координації роботи фахівців, котрі залучаються до процесу організації та проведення якісного соціологічного дослідження;
- висвітлення специфіки інтерпретації результатів таких досліджень, особливостей підготовки звіту та надання інформації про результати дослідження замовнику, науковцям та журналістам.

Це спрямовано на формування компетентностей:

- Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях (ЗК 01)
- Здатність самостійно планувати, організувати та проводити соціологічне дослідження (СК 05)
- Здатність аналізувати та систематизувати одержані результати, формувати аргументовані висновки та рекомендації. (СК 06)
- Здатність організувати і проводити моніторинг та діагностику соціальних процесів, здійснювати процедуру соціологічного оцінювання (СК 12)

5. **Результати навчання за дисципліною:**

Код	Результат навчання (1. знати; 2. вміти; 3. комунікація; 4. автономність та відповідальність)	Форми (та/або методи і технології) викладання і навчання	Методи оцінювання та пороговий критерій оцінювання	Відсоток у підсумковій оцінці з дисципліни
	Результат навчання			
1.1	Знання методологічних основ, пізнавальних можливостей арсеналу якісних методів, принципів застосування та процедур проведення досліджень	Лекції, практичні, самостійна робота	Практичні заняття, підсумковий звіт, іспит	10
1.2	Знання методик і технік проведення якісного аналізу документів, case-study, глибинних та фокус-групових інтерв'ю	Лекції, практичні, самостійна робота	Практичні заняття, інтерв'ювання, модерування, іспит	10
2.1	Володіння навичками підготовки дизайну дослідження, формування інструментарію, інтерв'ювання, модерування. Здійснювати аналіз даних якісних досліджень	Лекції, практичні, самостійна робота	Участь у навчальних проектах, аналіз отриманих даних, практичні завдання	20
2.2	Вміти оцінювати надійність отриманих результатів	Лекція, практичне, самостійна робота	практичні завдання, обговорення, звіт за результатами навчальних проектів	20
3.1	Демонструвати вміння організувати та забезпечувати підтримку комунікації в процесі організації та проведення фокус-груп	Самостійна робота, практичні заняття	практичні завдання, участь у навчальних проектах	20

4.1	Вміти самостійно формулювати мету, ставити конкретні задачі, дослідження, розробляти інструментарій	Практичні, самостійна робота	практичні завдання, підготовка дизайну проектів та інструментарію	20
-----	---	------------------------------	---	----

6. **Співвідношення результатів навчання дисципліни із програмними результатами навчання**

Програмні результати навчання (назва)	Результати навчання дисципліни (код)					
	1.1	1.2	2.1	2.2	3.1	4.1
Вміти розробляти програму соціологічного дослідження (PH 09)	+		+	+	+	+
Володіння навичками збору соціальної інформації з використанням кількісних та якісних методів (PH 10)		+	+	+	+	
Презентувати результати власних досліджень для фахівців і нефахівців (PH 11)	+			+	+	+
Використовувати соціологічний інструментарій та методологічний арсенал соціології для аналізу управлінських процесів у сучасному суспільстві (PH 15)	+			+		+

7. **Схема формування оцінки.**

7.1 **Форми оцінювання студентів:**

Семестрове оцінювання:

1. виконання завдань під час практичного заняття - (2 бали*10=20, мінімум - 12); PH 1.1, PH 1.2, PH 2.2, PH 3.1, PH 4.1
 2. дизайн дослідження за темою – (2*5=10 балів, мінімум -6); PH 1.1, PH 1.2
 3. інструментарій дослідження – (2*5=10 балів, мінімум – 6); PH 1.2, PH 2.1
 4. участь у навчальних інтерв'ю, активне обговорення процедури – 5 балів, мінімум – 3; PH 1.2, PH 2.1, PH 3.1
 5. виконання якісного аналізу документів, активне обговорення процедури – 5 балів, мінімум – 3; PH 1.2, PH 2.1, PH 3.1
 6. підсумкові звіти за результатами навчальних проектів – (2*5=10 балів, мінімум – 6); PH 1.1, PH 2.1, PH 2.2, PH 3.1
- підсумкове оцінювання: іспит PH 1.1, PH 1.2.

Іспит проводиться в письмовій формі. Включає 10 закритих (кожна вірна відповідь оцінюється по 2 бали максимум) та 2 відкритих (кожне оцінюється по 10 балів максимум) запитання. Максимальна оцінка – 40 балів.

- умови допуску до підсумкового оцінювання: студент може бути атестований, якщо він виконав усі необхідні завдання і набрав не менше 36 балів у підсумку. В іншому разі студент повинен злати викладачеві невиконані завдання не пізніше, як за 1 тиждень до іспиту.

7.2 **Організація оцінювання:**

1. виконання завдань під час практичного заняття, впродовж семестру– PH 1.1, PH 1.2, PH 2.2, PH 2.2, PH 3.1, PH 4.1
2. дизайн дослідження, PH 1.1, PH 1.2– після Тем 7, 8, 9, 10, 11.
3. інструментарій дослідження, PH 1.2, PH 2.1– після Тем 7, 8, 9, 10, 11
4. участь у навчальних інтерв'ю, активне обговорення процедури – PH 1.2, PH 2.1, PH 3.1, після Тем 8, 9, 10.
5. виконання якісного аналізу документів, обговорення процедури– PH 1.2, PH 2.1, PH 3.1, після Тем 7.
6. підсумковий звіт за результатами проекту, PH 1.1, PH 2.1, PH 2.2, PH 3.1– після Тем 15.

7.3 **Шкала відповідності оцінок**

Відмінно / Excellent	90-100
Добре / Good	75-89
Задовільно / Satisfactory	60-74
Незадовільно / Fail	0-59

8. Структура навчальної дисципліни. Тематичний план лекцій та практичних занять

№ п/п	Номер і назва теми	Кількість годин		
		Лекції	Практичні	Самостійна робота
1. Теоретико-методологічні основи якісних соціологічних досліджень				
1	Вступ. Витоки якісних досліджень в соціології	2	2	4
2	Суть якісної стратегії соціологічних досліджень	2	2	6
3	Підходи до класифікації та сучасні види якісних досліджень	2	4	4
4	Дизайн дослідження: основні елементи та принципи підготовки	2	4	6
2. Аналіз документів у якісних дослідженнях				
5	Якісний аналіз документів, доцільність використання, методика проведення	2	2	4
6	Візуальний аналіз як метод якісної стратегії соціологічних досліджень	2	4	6
7	Сучасні дослідження з використанням якісного аналізу документів	2	4	4
3. Інтерв'ю в якісних дослідженнях				
8	Фокус-групові інтерв'ю	4	6	4
9	Глибинні напівструктуровані інтерв'ю	2	4	4
10	Вільні інтерв'ю	4	4	6
4. Case-study як метод і як стратегія якісного дослідження				
11	Особливості стратегії case-study. Доцільність і можливості використання	2	4	4
12	Методика застосування case-study в соціологічному дослідженні	2	4	4
5. Особливості обробки якісної інформації				
13	Можливості аналізу даних якісних досліджень.	2	4	4
14	Основні аспекти надійності висновків якісних досліджень. Триангуляція методів	2	4	4
15	Підготовка звіту з якісного дослідження	2	4	6
	Підсумкова робота (звіт за результатами проекту якісного дослідження)			20
	ВСЬОГО	34	56	90

Загальний обсяг - 180 год., в тому числі:

Лекцій – 34 год.

Практичні заняття - 56 год.

Самостійна робота - 90 год.

9. Рекомендовані джерела:

Основна: (Базова)

1. Богдан О. Що варто знати про соціологію та соціальні дослідження? / О. Богдан. – Київ: ДУХ І ЛІТЕРА, 2015. – 376 с.
2. Бондар В. С. Методологічні особливості якісних методів [Електронний ресурс] / В. С. Бондар. – 2000. – Режим доступу до ресурсу: http://ekmair.ukma.edu.ua/bitstream/handle/123456789/10020/Bondar_Metodolohichni_osoblyvo_sti_yakisnykh.pdf. Страус А.,
3. Якісні дослідження в соціологічних практиках: Навчальний посібник / За ред. Н.Костенко, Л.Скокової. – К.: Інститут соціології НАНУ, 2009. – 400 с.

4. Handbook of Qualitative Research / Edited by Norman K. Denzin, Yvonna S. Lincoln. – Sage Publications, 2000. [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://www.soc.univ.kiev.ua/uk/library/handbook-qualitative-research-editednorman-kdenzin-and-yvonna-slincoln-2nd-ed>
5. Miles M.D., Huberman A.M. Qualitative data analysis. A methods sourcebook. Edition 3: SAGE Publications.- pp. 105-272.
6. Silverman, David. Interpreting Qualitative Data. Methods for Analyzing Talk, Text and Interaction. Sage Publications, 2006. – 494 p. [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: https://books.google.com.ua/books?hl=uk&lr=&id=BvmICwAAQBAJ&oi=fnd&pg=PP1&dq=Silverman,+David,+Interpreting+Qualitative+Data.+Methods+for+Analyzing+Talk,+Text+and+Interaction.+Sage+Publications,+2006.&ots=sMG-XzMN9U&sig=kIohwJKqpuboYK01YaKiDsvxgR0&redir_esc=y#v=onepage&q=Silverman%2C%20David.%20Interpreting%20Qualitative%20Data.%20Methods%20for%20Analyzing%20Talk%2C%20Text%20and%20Interaction.%20Sage%20Publications%2C%202006.&f=false

Додаткова:

1. Борисова Ю. В. Фокусовані інтерв'ю / Методологія, теорія та практика соціологічного аналізу сучасного суспільства / Ю. В. Борисова. – Харків: ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2014. – 155–157 с.
2. Жерьобкіна Т., Кабанець Ю., Куделя М., Ломоносова Н. Досвід Cedos: соціальні дослідження для суспільних трансформацій / Т. Жерьобкіна, Ю. Кабанець, М. Куделя, Н. Ломоносова. – Київ: Аналітичний центр Cedos, 2021. – 120 с.
3. Малес Л.В. Вивчаючи тексти культури: соціокультурний аналіз як пізнавальна стратегія соціології: монографія. Видавництво "КІС"; 2011.
4. Ре-візія історії. Російська історична пропаганда та Україна. — Київ : К.І.С., 2019. — 99 с.
5. Танген Дж. Онлайн-курс «Наука повсякденного мислення» [Електронний ресурс] Режим доступу до ресурсу: https://courses.prometheus.org.ua/courses/UOx/THINK101/2016_T2/courseware/5fde2dc2053b473f97a910ddfe526904/c207ae6e5f034b25aab749caefdc1b12/
6. Чиглінець С. Якісні методи дослідження // Маркетинг в Україні. – №1 – 2012. – С.15-18. [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://ir.kneu.edu.ua/bitstream/handle/2010/5276/15%20-%2018.pdf?sequence=1&isAllowed=y>.
7. Auerbach C., Silverstein L. B. Qualitative data: An introduction to coding and analysis. – NYU press, 2003. [Електронний ресурс] –Режим доступу до ресурсу: <http://www.soc.univ.kiev.ua/uk/library/qualitative-data-introduction-coding-and-analysis>
8. Day, Ian. Qualitative Data Analysis. A user-friendly guide for social scientists. Routledge, 2005. [Електронний ресурс] –Режим доступу до ресурсу: <http://www.soc.univ.kiev.ua/uk/library/qualitative-data-analysis-user-friendly-guide-social-scientists>
9. Mojahan H. K. Qualitative Research Methodology in Social Sciences and Related Subjects [Електронний ресурс] / Mojahan // Journal of Economic Development, Environment and People. – 2018. – Режим доступу до ресурсу: https://mpr.aub.uni-muenchen.de/85654/1/MPRA_paper_85654.pdf.
10. Patton M. Qualitative Research and Evaluation Methods. 4th Edition / Patton. – Thousand Oaks: Sage Publications Ltd, 2015. – 743 с.
11. Richard A. Krueger, Mary Anne Casey, Jonathan Donner, Stuart Kirsch, Jonathan N. Maack. Social Analysis: Selected Tools and Techniques // Social Development Papers. – Paper Number 36, June 2001.
12. Qualitative data analysis: a methods sourcebook / Matthew B. Miles, A. Michael Huberman. Johnny Saldaña. Third edition. SAGE publications, 2014.
13. Tates K. Online focus groups as a tool to collect data in hard-to-include populations: examples from paediatric oncology [Електронний ресурс] / K. Tates, M. Zwaanswijk, R. Otten. – 2009. – Режим доступу до ресурсу: <https://bmcomedresmethodol.biomedcentral.com/articles/10.1186/1471-2288-9-15>.

14. The Pros and Cons of Online Focus Groups [Електронний ресурс] // Provoke Insights. – 2020. – Режим доступу до ресурсу: <https://provokeinsights.com/the-pros-and-cons-of-online-focus-groups/>.
15. Vogt, W. Paul, et al. Selecting the right analyses for your data: Quantitative, qualitative, and mixed methods. Guilford Publications, 2014. [Електронний ресурс] –Режим доступу до ресурсу: <http://www.soc.univ.kiev.ua/uk/library/selecting-rightanalyses-your-data-quantitative-qualitative-and-mixed-methods>

10. Додаткові ресурси:

1. Google Scholar [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://scholar.google.com.ua>
2. Interpreting Qualitative Data by David Silverman. Student Resources [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://study.sagepub.com/silvermaniqd5e>
3. SAGE Research Methods. Increasing Validity in Qualitative Research [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://methods.sagepub.com/video/increasing-validity-in-qualitativerearch>
4. Проект «Майдан: усна історія» на сайті [Електронний ресурс] –Режим доступу до ресурсу: <http://www.memo.gov.ua/page/maidan-usna-istoriya>
5. Проект «Усна історія незалежної України» [Електронний ресурс] –Режим доступу до ресурсу: <http://oralhistory.org.ua/>
6. Диджитал картсоринг. Старый метод, новая форма [Електронний ресурс] –Режим доступу до ресурсу:<https://medium.com/@LabWonderfull/диджитал-картсоринг-9fca9a613ca8>